

Bijlage VWO
2017

tijdvak 1

Nederlands

Tekstboekje

Mannen? Nee vrouwen zijn bevoorrecht

(1) Er zijn vijftig jaar voorbij sinds Betty Friedan, de latere hogepriesteres van het feminisme, haar *The feminine mystique* publiceerde.
5 En wat voor vijftig jaar zijn dat geweest! Miljoenen boeken, artikelen en interviews hebben ons duidelijk gemaakt dat vrouwen gediscrimineerd, verdrukt, gebruikt en misbruikt worden door mannen. Het spervuur
10 aan beschuldigingen is intens en meedogenloos. Het begint wanneer we op de kleuterschool zitten en vergezelt ons vaak tot aan het graf.
15 (2) Maar zijn de beschuldigingen ook waar? Hebben vrouwen het ook werkelijk slechter dan mannen? Wanneer dat zo is, hoe kan het dan dat de maatschappij mannelijke
20 scholieren altijd veel harder behandelt om volwaardig lid van de maatschappij te worden dan vrouwen – vanaf het oude Egypte tot aan de moderne militaire academies
25 (voordat deze gemengd werden)?
(3) Hoe komt het dat mannen, vanaf de Bijbelse Jakob tot aan het hedendaagse India, altijd moeten betalen voor het recht op trouwen terwijl
30 vrouwen dat niet hoeven? Hoe komt het dat mannen, vanaf het moment dat aan Adam werd gezegd dat hij ‘in het zweet zijns aanschijns’ zou eten, tot op de dag van vandaag praktisch
35 altijd het zwaarste, smerigste en allergevaarlijkste werk uitvoeren en de overgrote meerderheid van werkgerelateerde ongelukken ondergaan? Hoe komt het dat in de meeste
40 landen vanaf Talmoedische tijden tot aan het heden, de wet mannen altijd heeft verplicht hun vrouwen te

verzorgen, maar nooit andersom? Hoe komt het dat vrouwen volgens
45 een VN-onderzoek in dertien verschillende landen twee keer zoveel uur per dag besteden aan slapen, rusten, eten, opmaken en *socializen* dan mannen?
50 (4) Duizenden jaren geleden kon seriemoordenaress Medea¹⁾ in de Griekse mythologie ongestraft in een wagen wegekomen die haar ter beschikking was gesteld door de
55 zonnegod Helios. In het Texas van vandaag worden veroordeelde mannelijke moordenaars vaker geëxecuteerd dan vrouwelijke – de verhouding is tien op een. Wanneer
60 het rechtssysteem in de Verenigde Staten vrouwen hetzelfde zou behandelen als mannen, zou het aantal vrouwelijke gevangenen in het kwadraat zijn toegenomen. Sinds de
65 oorlog is uitgevonden, zijn vrouwen nooit gedwongen te vechten; dat is zelfs van toepassing op het hedendaagse Israël, het enige land in de geschiedenis dat vrouwendienstplicht
70 kent.
(5) Vandaag heeft ieder noemenswaardig ziekenhuis een afdeling voor vrouwenziekten, met name voor borstkanker. Maar gelijkwaardige
75 klinieken om prostaatcancer te behandelen zijn zeldzaam, terwijl prostaatcancer toch net zo dodelijk is, zo niet iets dodelijker. In veel ontwikkelde landen worden er twee van
80 iedere drie dollars in de medische zorg aan vrouwen besteed. De financiering van medisch onderzoek is nog onevenwichtiger.
(6) En er is meer. Telkens wanneer

85 er zich een gijzelingssituatie voor-
doet, zijn het de vrouwen (en
kinderen) die als eersten worden
vrijgelaten. Zelfs wanneer een klim-
partij in de bergen mislukt, wordt ver-
90 wacht dat de mannen zich opofferen
voor de vrouwen en niet andersom.
Op tv is mannenbloed goedkoop –
een schrijver beweert dat er twee-
honderd mannen sterven op het
95 scherm voor iedere vrouw die hun lot
deelt. Op hetzelfde medium is een
vrouwendood altijd een tragedie,
behalve wanneer ze een echt slecht
karakter heeft. Maar wanneer een
100 man sterft, is het óf zijn eigen schuld
óf is zijn dood onderdeel van het
vermaak.

(7) In dit verband kan ik ook wijzen
op de zogenoemde ‘dubbele
105 standaard’. Die laat zien dat de
dingen niet zo eenvoudig zijn als ze
lijken. In het Oude Testament wordt
de man die zijn zus verleidt, ter dood
gebracht. De tekst bevat geen enkel
110 woord over het omgekeerde. In het
Byzantijns recht moest de man die
schuldig was aan hoererij een boete
betalen – die gedeeltelijk naar de
vrouw ging met wie hij geslapen had.
115 Wanneer hij niet kon betalen, moest
hij de amputatie van een lidmaat
ondergaan – omgekeerd gebeurde
dat echter niet. In veel culturen zijn
mannelijke homoseksuelen met groot
120 machtsvertoon vervolgd, maar

lesbische vrouwen bleven onaange-
raakt. Terwijl zo’n tienduizend homo-
seksuelen in de concentratiekampen
stierven, blijkt geen enkele lesbische
125 vrouw ooit gearresteerd te zijn om
diezelfde reden.

(8) Kortom, vrouwenonderdrukking is
een mythe. Is een leugen. Voor ieder
nadeel dat het vrouw-zijn met zich
130 meebrengt, zijn er privileges die zij
alleen geniet. In werkelijkheid zijn het
de mannen die het meeste werk in
het leven doen, moeilijkheden
verdragen en als gevolg daarvan
135 sterven. Niet toevallig is hun levens-
verwachting vandaag de dag in 194
van de 194 landen lager dan die van
vrouwen.

(9) Mannen kunnen weliswaar geen
140 kinderen baren, maar zijn wel, fysiek
gesproken, de sterkere sekse. De
huidige situatie, waarin vrouwen
bevoorrecht zijn ten opzichte van
mannen, moet daarom ook blijven
145 zoals deze is. Iedereen van ons is uit
een vrouw geboren. Als volwassen
man zou ik niet willen dat vrouwen
zich voor mij opofferen (als kind is
het een ander geval). Het zou echter
150 fijn zijn wanneer we, te midden van
de tsunami aan rioolinhoud die
feministen de laatste vijftig jaar over
onze hoofden uit hebben gegoten,
van tijd tot tijd een vriendelijke
155 vrouwenstem konden horen die zegt:
“Dank je, vriend.”

naar: Martin van Creveld

uit: NRC Handelsblad, 19 & 20 oktober 2013

*Martin van Creveld (1946) is emeritus professor aan de Hebreeuwse
Universiteit in Jeruzalem en is auteur van boeken over militaire strategie.*

noot 1 Medea was in de Griekse mythologie een tovenares, getrouwd met Jason. Hij nam
haar mee naar Griekenland, maar liet haar in de steek voor de dochter van de koning
van Korinthe. Daarop nam Medea gruwelijk wraak door hun twee zoontjes te
vermoorden alsook de koning van Korinthe en zijn dochter. Met een drakenwagen,
gezonden door haar grootvader Helios, vluchtte Medea weg.

Vrouwen bevoorrecht? Nee, ze zijn juist bezig met een inhaalslag

(1) “Het gaat slecht met mannen” is gelukkig niet meer bijna hetzelfde als zeggen: “Het gaat slecht met de mensheid.” Integendeel, apocalyptisch geschreeuw over de teloorgang van de man (feminisering! over-
5 emancipatie!) scoort. Dat heeft professor Martin van Creveld met zijn boek *De bevoorrechte sekse* goed
10 begrepen. Wie stelt dat er wordt gerammeld aan de poorten van de gevestigde orde, kan rekenen op aandacht.

(2) In werkelijkheid is de redenering van de professor niets meer dan verkapte borstklopperij: de kracht van de man verzwakt de man. Helemaal nieuw is dit argument niet. Simone de Beauvoir¹⁾ analyseerde in
20 *De tweede sekse* dat de unieke kracht van de vrouw, het baren, haar benadeelde. Mannen kunnen alleen maar doden, terwijl vrouwen leven kunnen schenken. Dit vermogen
25 kunnen de mannen onmogelijk evenaren en daarom onderdrukken ze de vrouw. Zou de man de nieuwe tweede sekse zijn en zou zijn kracht (doden) ook zijn zwakte vormen, dan
30 zou je hieruit kunnen concluderen dat vernietiging (m), en niet leven schenken (v), vandaag de dag als indrukwekkendste kracht wordt gezien. Dat is een cynische conclusie. Bovendien is zo’n redenering
35 een veel te verregaande reactie op Van Crevelds pleidooi. Want behalve enkele feitelijke onjuistheden en een ietwat bijzondere lezing van Medea,
40 staat er niets nieuws in zijn stuk.

(3) Eén punt maakt hij wel, namelijk

dat we soms openlijk over de minder vanzelfsprekende kanten van emancipering moeten nadenken,
45 zonder dat zulke vraagstukken direct worden weggezet als anti-emancipatorisch. Het vergruizen van het kerngezin als hoeksteen (seriële monogamie, mede mogelijk gemaakt
50 door economische zelfstandigheid), de toestroom van vrouwen op de arbeidsmarkt en de onderbelichte rechten van vaders (waarom blijft het kind na scheiding doorgaans bij de
55 moeder en moet de vader krampachtig bewijzen dat hij een goede ouder is?) – ze zijn het bediscussiëren waard. Sowieso moet de illusie dat iedereen eenzelfde
60 opvatting over het goede leven heeft op de schop, zonder dat het een emancipatorische poging als quota direct uitsluit.

(4) Maar waar Van Creveld over de werkelijkheid lijkt te willen schrijven, schuwt hij het absurde niet. Zo baalt hij er nog altijd van dat de hoerige man in het Oude Testament ter dood werd veroordeeld. Die wrok kan ik
65 hem niet kwalijk nemen. Historische verhalen bepalen immers onze hedendaagse moraal. Maar het probleem is nu juist dat Van Creveld het gewicht van het verleden negeert,
70 zodra het hem uitkomt. Dat vrouwen een marginale rol hadden aan het oorlogsfront, heeft ongetwijfeld iets te maken met het feit dat ze lang niet op gevechtsposities werden toegelaten. En nog altijd worden vrouwen uit elite-eenheden geweerd.

(5) Van Creveld acht het verder

belachelijk dat vrouwen nooit wettelijk zijn verplicht om voor hun partner te zorgen, laat staan dat zij een bruidsschat betaalden. Vandaag de dag behoren vrouwen inderdaad even verantwoordelijk te zijn voor de kosten van hun huwelijksovereenkomst. En ja, daar horen ook de eerste dates bij. Van Creveld kan echter niet negeren dat de bruidsschat de vrouw tot een bezit maakte. Ze werd een verovering die dat verbond niet zelf kon verbreken, omdat haar echtgenoot voor haar had betaald en gezorgd. Wie dat 'bevoorrecht' noemt, gelooft in sprookjes waarin prinsessen in comateuze slaap of boven in een hoge toren wachten op een eerste kus, om de prins vervolgens te bedanken voor hun nieuw verworven afhankelijkheid.

(6) Het artikel van Van Creveld verwordt al helemaal tot fictie, wanneer hij het leed van prostaatkanker inzet om tegen dat van borstkanker op te bieden. Ik wil hem erop attenderen dat er voor de mannen ook een leuk verzetje is op kanker gebied: in 2013 lieten veel Nederlandse mannen hun snor staan om geld in te zamelen voor prostaatkanker. Een zaak die mij aan het hart gaat, ook al zal ik nooit één van de jaarlijks circa 11.428 mannen zijn die met prostaatkanker worden geconfronteerd.

(7) Als Van Creveld liever niet aan het KWF²⁾ doneert, omdat hij nooit één van de jaarlijks circa 15.000 vrouwen zal zijn die met borstkanker te maken krijgen, is dat zijn goed recht. Maar zijn claim dat de vrouw in medisch onderzoek wordt voorgetrokken, is ronduit onzin. Hij maakt zich kwaad over speciale afdelingen voor vrouwenziektes. Hij zal dan blij zijn om te horen dat

iedere 'neutrale' afdeling, zoals die van hart- en vaatziekten, stiekem een heuse mannenafdeling is. Onlangs publiceerde *NRC Handelsblad* nog over een hoogleraar cardiologie die met moeite geld wist los te weken voor hartonderzoek onder vrouwen. Wat blijkt? Hartkwalen treffen vrouwen anders, maar daar is nooit onderzoek naar gedaan. Het mannelijk lichaam is altijd de norm geweest.

(8) We zijn bezig die eenzijdige focus te herstellen en dat is waar Van Creveld zo van schrikt. Onderwijl wordt de overspelige man ook nog beboet, terwijl de vrouw vrijuit gaat. Ik weet niet of en waar dat het geval is, maar er zijn in ieder geval plekken bekend waar dat zeker niet zo gaat.

Of we moeten die regelmatige berichten negeren waaruit blijkt dat het seksuele leven van een vrouw bestraffing verdient – soms op radicale wijze zoals blijkt uit het boek *Onteed* van de Pakistaanse Mukhtar Mai³⁾.

(9) Wanneer we zeggen: het gaat slecht met de mensheid, laat het dan niet om specifiek mannen of vrouwen gaan, maar om mensen als Mukhtar Mai, of de door Van Creveld genoemde gegijzelden, de tienduizend uitgemoorde homoseksuelen, de kinderen en partners van moderne Medea's. Laten we ons om hen bekommeren, in plaats van belachelijk haantje-de-voorstegedrag te tonen in het opeisen van ellende. Van Creveld poneert provocatieve stellingen – maar uiteindelijk wil hij niets veranderen, want eigenlijk vindt hij het terecht dat de 'sterkere' man zich opoffert voor vrouwen. De militair expert wil de strijd der seksen niet staken. Zo vooruitstrevend is hij niet. Liever kruipt hij in de rol van sprookjesheld of droomprins.

(10) Het gerammel aan de poorten van de gevestigde orde schudt hem niet wakker. Het irriteert hem slechts
180 in zijn slaap: hij krijgt er nachtmerries van. Liever hoort hij sussende woorden. Van Creveld wil met 'dank je, vriend' worden beloond. Niet om zijn prestaties, maar puur vanwege

185 zijn geslacht. Hij vraagt daarbij om een 'vriendelijke vrouwenstem'. En daar zit de kernangst van zijn stuk: vrouwen zijn hem tegenwoordig (overemancipatie!) niet vriendelijk
190 genoeg. Vrouwen, ze mogen van hun voorrecht genieten, maar alleen als ze lief om zijn toestemming vragen.

naar: Simone van Saarloos

uit: NRC Handelsblad, 19 & 20 oktober 2013

Simone van Saarloos (1990) studeerde filosofie en literatuurwetenschappen. Ze is columnist bij nrc.next.

- noot 1 Simone de Beauvoir (1908-1986) was een Frans filosofe, schrijfster en feministe. Ze is vooral bekend geworden door haar boek *De tweede sekse* waarin ze pleit voor (economische) onafhankelijkheid van de vrouw.
- noot 2 KWF: een Nederlandse organisatie die zich inzet voor de bestrijding van kanker
- noot 3 Mukhtar Mai: een Pakistaanse vrouw die in 2002 door een dorpstribunaal werd veroordeeld tot een groepsverkrachting. Mukhtar Mai bracht de zaak voor de rechter en wist deze – ondanks bedreigingen en voortdurende tegenwerking – uiteindelijk te winnen. Later schreef ze een boek over wat haar is overkomen.

Gezag ontstaat niet door strenger te straffen

(1) In de eerste dagen van januari bespreken regeringsvertegenwoordigers traditiegetrouw de incidenten tijdens de jaarwisseling. Men leeft 5 zich daarbij steevast op de bekende wijze uit: ondanks een toename van het aantal incidenten werpt het zero-tolerancebeleid¹⁾ zijn vruchten af, door de inzet van tienduizend politiemensen zijn ernstige onlusten in de 10 kiem gesmoord en als de rechter tweehonderd procent strafverhoging oplegt, komt het wel goed.

(2) Geweld tegen werknemers met 15 een publieke taak is onacceptabel, daar is iedereen het over eens. De laatste jaren neemt de politiek echter wel een heel eigenaardige positie in ten aanzien van deze kwestie. Ze 20 hangt de 'straf helpt'-orthodoxie aan en is ervan overtuigd dat afschrikking werkt. Stapels onderzoeken die het tegendeel aantonen, worden rustig terzijde gelegd.

(3) Illustratief is het project *Veilige Publieke Taak*. Het uitgangspunt daarvan luidt: "Agressief of gewelddadig gedrag tegen werknemers met een publieke taak wordt nooit getolereerd." Werknemers worden dan 30 ook aangespoord elk geval van agressie of geweld te melden. Het ambitieuze programma worstelt met veel problemen. Bij lichtere incidenten is sprake van 'onderregistratie'. 35 Werknemers zeggen dat zij verbaal geweld nooit laten registreren, omdat zij anders 'wel bezig kunnen blijven'. Ook bedreigingen komen lang niet 40 altijd terug in de registraties.

(4) Het Openbaar Ministerie (OM) wordt geacht een driedubbele straf-

eis te hanteren. Een deel van de officieren vindt dit niet langer proportioneel en eist dan ook lang niet 45 altijd een hogere straf. Het OM is in feite een keurslijf opgelegd: het leveren van veroordelingen conform de maximale strafeis. Daarmee wordt 50 een klassiek beginsel van het strafrecht als laatste redmiddel miskend. Bovendien verdraagt zero tolerance zich niet met het rechterlijke streven naar maatwerk. Mogelijk treft beide 55 partijen blaam en heeft de publieke werknemer de burger geprovoceerd. Of het gaat om de eerste overtreding waarvoor je wordt gepakt.

(5) Dan is er nog het probleem van 60 handhaving. Beschikken we wel over de middelen om naleving van 'nooit tolereren' af te dwingen? Kennelijk zijn de tienduizend politiemensen die tijdens oud en nieuw op de been 65 waren, toch niet genoeg. Een term als 'nooit tolereren' moet vooral een ferme, symbolische boodschap afgeven.

(6) In de reële wereld moeten we niet 70 alle vormen van agressief gedrag strafrechtelijk willen afhandelen. Zo horen beledigingen bij het stressvolle, stedelijke leven. Burgers schieten uit hun slof en verliezen 75 tijdelijk hun zelfcontrole. Die vervelende en vaak kwalijke reacties moeten niet worden gecriminaliseerd. Dat is zinloos en geeft bovendien het verkeerde signaal: 'zero friction'²⁾ als 80 publieke norm.

(7) Het ligt voor de hand dat politie en justitie zich richten op zwaardere vormen van agressief gedrag. Maar de strijd tegen agressie in de open-

85 bare ruimte is allereerst een maatschappelijke opdracht. Dat komt neer op revitalisering van alledaags gezag. Gezag duidt op ongevraagd initiatief nemen: een (her)definiëren van een probleemsituatie 'voor' anderen. Je introduceert daarmee ongelijkheid, niet om je formele positie te benadrukken, maar om de verantwoordelijkheid voor het reguleren van gedrag op je te nemen. Je moet je engageren en zeggen: "Dit gaan we niet doen!" Dit 'voorgaan' maakt weinig indruk als brandweerlieden en hulpverleners in de nacht tegenover een dronken en stoned publiek staan. Maar in alledaagse situaties kan het wel degelijk verschil maken: duidelijk zijn, laten zien voor welke zaak, welke normen je staat en wat je gaat doen en wat anderen moeten doen of laten. Ook dan is je mond het sterkste wapen.

(8) We moeten werknemers met een publieke taak meer speelruimte geven. Erkennen dat zij hun werk moeten doen en hen niet bij voorbaat trakteren op tegenspraak. Geen snelle, egocentrische reflexen als 'dat maak ik zelf wel uit'.

115 Conducteurs, hulpverleners of leraren het voortouw laten nemen

tegen onwenselijk gedrag. En dat optreden leren zien als publieke dienstverlening – niet als inbreuk op 'mijn' vrijheid. Dat optreden vereist moreel overwicht en moed, welwillend zijn, maar ook consequent, ervoor zorgen dat het ingrijpen als eerlijk wordt ervaren. Nu heeft gezag in een democratische samenleving een slecht imago. Gezag lijkt synoniem geworden aan 'tegen je zin' en 'opgelegd'. Veel burgers menen dat aanspreken op gedrag een ergerlijke zaak is, omdat 'mij' de wet wordt voorgeschreven. "Wie ben jij om mij te commanderen?" Het besef dat je vrijwillig kunt instemmen met anderenmans verzoek, leeft bepaald niet.

(9) Deze koudwatervrees voor gezag en de verontwaardigde reacties op inmenging moeten we te boven zien te komen. Niemand is gebaat bij zwakke gezagsdragers. Die kunnen mensen niet helpen, als de nood aan de man is. De 'brutalen' en 'onverschilligen' gaan vervolgens hun gang. Zij eisen het recht van de sterkste op. Onvermijdelijk weerklinkt daarna de roep om repressie en wordt de belijdenis dat straf helpt, weer stevig omarmd door de politiek.

*naar: Bas van Stokkom
uit: NRC Handelsblad, 4 & 5 januari 2014*

Bas van Stokkom (1953) is filosoof en socioloog en is als docent-onderzoeker verbonden aan het Centrum voor Ethiek van de Radboud Universiteit Nijmegen en de sociologiefaculteit van de Vrije Universiteit Amsterdam.

noot 1 zerotolerancebeleid: beleid waarbij elke overtreding wordt bestraft, ongeacht de ernst ervan of de omstandigheden waaronder de overtreding plaatsvond

noot 2 *zero friction*: de opvatting dat ergernissen en conflicten te allen tijde moeten worden voorkomen

De keerzijde van de ‘harde aanpak’

(1) “Alle 89 criminele jeugdgroepen in Nederland moeten binnen twee jaar keihard zijn aangepakt.” En:

5 “Voetbalhooligans de komende jaren in de houdgreep om te voorkomen dat zij rondom voetbalwedstrijden de orde verstoren.” Of: “In het kabinet gaan stemmen op om de voorlopige hechtenis te verruimen, samen met
10 een uitbreiding van het snelrecht.” En dat was alleen de oogst van recente persberichten.

(2) Geen week gaat voorbij of de regering pakt de criminaliteit snoei-
15 hard aan. Dit is al een tijdje aan de gang, want ook onder het vorige kabinet moest de aanpak scherper, harder, hoger, strenger – het strafrecht mag het opknappen. De
20 onzekere burger krijgt zo waar hij voor heeft gestemd: repressie. Bewindslieden willen een zichtbaar, gezaghebbend en doortastend optreden van politie en justitie.

(3) Nu heeft dit overheidsbeleid
25 natuurlijk allerlei onvoorziene gevolgen: soms durft iemand binnen Justitie weleens iets op te schrijven. Dat verschijnt dan in nette vakbladen
30 voor de strafrechtspleging als *Proces* of *Delikt en Delinkwent*. Die sturen nooit persberichten, maar zijn wel de moeite waard. Vaak wordt er geschreven vanuit de dagelijkse praktijk
35 van de repressie, uiteraard ‘op eigen titel’. De hoofdofficier leest mee, nietwaar?

(4) Maar ik ook, en ik geloof m’n ogen niet. Zou het echt zó gaan?
40 Mijn laatste confrontatie met het gezag was een stadswacht die me voor Rotterdam CS berispte, omdat

ik op de stoep fietste. Snel afstappen en “Ja, mevrouw” zeggen. En er
45 verder het mijne van denken. Dat dan weer wel. Dankzij *Delikt en Delinkwent* weet ik dat ‘mierenneuker’ roepen een boete van 650 euro had opgeleverd. Dat is namelijk
50 (verbale) ‘agressie’ tegen een publieke gezagsdrager – het ministerie heeft de strafeis onlangs verdrievoudigd.

(5) De parketmedewerker die het
55 onderzocht, concludeerde dat er sprake is van disproportionaliteit: die boete staat in geen verhouding tot beboeting bij ander strafbaar gedrag. Ook de zerotolerance-aanpak (áltijd
60 vervolgen) schiet z’n doel voorbij: de parketsecretarissen beoordelen deze overtredingen nogal verschillend. ‘Mierenneuker’ had een kans van vijftig procent op een sepot¹⁾. Wille-
65 keur dus.

(6) Dat is echter nog niets vergeleken bij het doolhof dat een Rotterdamse jeugdofficier in *Proces* van april beschrijft. Hij signaleert het bestaan
70 van zó veel wetten en regels dat “zo ongeveer alles is verboden wat je als jongere maar kunt bedenken”. Vooral de regels over verkeer en gedrag op straat vormen “een schier onuitputtelijke bron van bekeuringen”. Op het
75 parket wordt dat ‘hangjeugden’ genoemd: ergens zijn of iets doen wat niet mag. Daarvoor zijn vooral de gestripte scooters die in Rotterdam
80 op straat slingeren, erg geschikt. Dat zijn wrakken, ooit gejat, die nog net kunnen rijden, met een “onafwendbare aantrekkingskracht op sommige jongetjes van een jaar of dertien,

85 veertien". Dat levert een stroom aan
bekeuringen op wegens schuld-
heling, zonder verzekering, helm en
certificaat rijden, op de stoep crossen
et cetera. Deze kinderen verzamelen
90 makkelijk een paar honderd euro
boete, die ze niet betalen of thuis
verzwijgen. Dan gaat het hard.

(7) Deze officier greep in, toen hij via
de reclassering ontdekte dat straffen
95 van tweehonderd euro bij kinderen
makkelijk oplopen tot negenhonderd
euro of meer. Dat leidt tot executie-
verkopingen van de inventaris van
meestal sociaal zwakke gezinnen. De
100 verwerking van al die bekeuringen is
bij Justitie zo georganiseerd dat

niemand overzicht heeft, laat staan
dat iemand controle uitoefent. Dus
wat doet deze jeugdofficier? Hij grijpt
105 in en breekt incassoprocedures af,
soms op het laatste moment. Of de
justitiedeurwaarder het dossier van
deze of gene dertienjarige scooter-
piloot maar wil 'opleggen ter verja-
ring'²⁾. Het is een laatste poging van
een geëngageerde officier om
beginselen als 'naar draagkracht' en
'proportionaliteit' overeind te houden.
En om de ondergang van hele gezin-
115 nen door de 'harde aanpak' te voor-
komen. De officier als bewaker van
de spuigaten dus. Zouden ze dat in
Den Haag wel in de gaten hebben?

naar: Folkert Jensma

uit: NRC Handelsblad, 28 & 29 mei 2011

*Folkert Jensma (1957) is een journalist die gespecialiseerd is in juridische
vraagstukken. Hij was van augustus 1996 tot september 2006
hoofdredacteur van NRC Handelsblad.*

noot 1 sepot: beslissing van de officier van justitie om iemand niet langer te vervolgen

noot 2 opleggen ter verjaring: verklaren dat de zaak is verlopen en er om die reden geen
rechtsvervolgning meer plaatsvindt

*De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt
te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de
opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de
oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.
Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en
inhoud van dit examen.*